

PhilRice

Philippine Rice Research Institute
VOLUME 3 • NUMBER 4
Oktubre-Disyembre 2016

Magasin

PHILIPPINES

VIETNAM

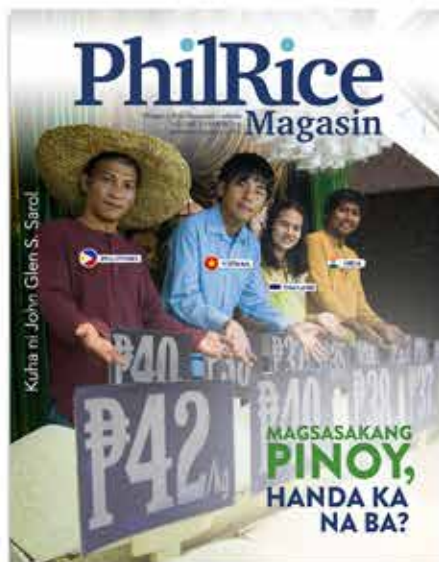
INDIA

THAILAND

₱42/kg

MAGSASAKANG
PINOY,
HANDA KA
NA BA?

PABALAT

Sadyang hindi na mapipigilan ang pagpapatupad ng *trade liberalization* o pinaluwag ng kalakalan sa bansa. Kaya naman, mas mainam nang maging handa!

Alamin ang iba't ibang diskarte upang makasabay ang mga magsasakang Pinoy sa ibang bansa.

1 EDITORIAL

2 SARI-SARING TANONG AT SAGOT!

4 DAPAT LAGING HANDA SA PAGBABAGO

6 HINDI HADLANG ANG PANDAIGDIGANG PRESYUHAN

8 TRADE LIBERALIZATION AT PAGSASAKA

10 DISKARTENG ANGAT NG MAGSASAKANG PILIPINO

12 KAMADA NG KUMIKITANG MAGSASAKA

14 KAYANG SUMABAY NG PINOY

16 RICE KOMIKS: MAG-HYBRID RICE NA!

Editor-in-Chief: Myriam G. Layaoen • **Associate/Managing Editor:** Christina A. Frediles •
Writers: Anna Marie F. Bautista • Christina A. Frediles • Frederick M. Saludez • Hanah Hazel Mavi B. Manalo •
 Jaime A. Manalo IV • Jayvee P. Masilang • Mary Grace M. Nido • Sonny P. Pasiona •
Design and Layout: John Glen S. Sarol • Anna Marie F. Bautista • **Illustration:** Andrei B. Lanuza • John Glen S. Sarol •
Circulation: Ashlee P. Canilang • **Administrative Support:** Mercy Grace C. Cruda •
Consulting Editor: Constante T. Briones • **Editorial Advisers:** Sailita E. Abdula • Flordeliza H. Bordey

Maaaring kopyahin at ipamahagi ng mga mambabasa ang mga nilalaman ng magasing ito, kilalanin lamang ang PhilRice. Gayundin, hinihikayat ang sinuman na magpadala ng artikulo (600-800 na salita kalakip ang 4-5 larawan) at magmungkahi ng tema o mga istoryang indibidwal o grupo na may kinalaman sa pagsasaka. Maaaring ipadala ang mga ito sa prri.mail@philrice.gov.ph o philricenews@gmail.com; o sa THE EDITOR, PhilRice Magazine, Development Communication Division, PhilRice, Maligaya, Science City of Muñoz, 3119 Nueva Ecija.

www.philrice.gov.ph
www.pinoyrice.com

@rice_matters

PhilRice Text Center
 0920-911-1398

rice.matters

ANGAT PA RIN ANG MAGSASAKANG PINOY

Sa taong 2017, tinatayang tuluyan nang paluluwagin ang kalakalan o ang tinatawag na *trade liberalization* dito sa buong Southeast Asia. Ibig sabihin, mas malaya nang makapapasok sa ating bansa ang mga produkto na kadalasa'y mas mura kumpara sa gawang atin. Mas malaya na rin tayong magbenta ng ating kalakal sa ibang bansa.

Kaalinsabay nito ang pangamba ng ating mga magsasaka sa kanilang kakayahang makipagkumpitensya, partikular na sa pagpapalayan. Maraming kuru-kuru ang naglalabasan hinggil sa *trade lib*. Kalimitan, masama o negatibo ang mga kumakalat na balita ukol dito. Gayunpaman, isang tanong lamang ang nais masagot ng ating mga magsasaka: gaano nga ba kahanda ang ating bansa upang suungin ang sinasabing masalimuot na pandaigdigang kalakalan at ang mas pinaluwag na batas nito?

Ayon sa mga eksperto, may iba't ibang estratehiya upang mapaghandaan ang maaaring kalabasan ng pinaluwag na kalakalan. Isa na rito ang pinalakas na suporta ng gobyerno sa mga industriya na maaaring maapektuhan ng pagbabago sa presyuhan sa merkado. Kung sa pagsasaka, inaasahan ang pinaigting na tulong para mapataas ang ani habang pinabababa ang gastos sa bukid.

Isa ang PhilRice sa pangunahing institusyon na matamang nagmamasid sa kahihinatnan ng produksiyon at kalakalan ng palay sa gitna ng *trade lib*. Kung tatanungin ang aming mga ekonomista, hindi dapat masiraan ng loob ang ating mga magsasaka dahil maraming paraan upang makasabay, kung hindi man

maiangat pa, ang antas ng pagsasaka rito sa atin kumpara sa ibang bansa.

Nariyan ang mga teknolohiya at estratehiya bunga ng masusing pag-aaral tungkol sa iba't ibang sitwasyon na lilikhain ng pinaluwag na kalakalan. Ilan sa mga rekomendasyon ang pagpapataas ng ani gamit ang *hybrid rice*, pagpapababa ng gastos sa bukid gamit ang mga makinang pansakahan, at pagsasaayos ng pagproseso at paggiling ng inaning palay.

Sa kabilang banda, hindi na nakagugulat na maging ang ating mga magsasaka ay may mga gawain nang tiyak na makatutulong upang palakasin ang tyansa at benta ng palay at bigas ng Pinoy. Sa magasing ito, inilalarawan ang mga ipinakita ng ilang magsasaka na diskarte sa pagpapalayan na nagsilbing mitsa ng mataas na kita at mababang gastos.

Hihimayin dito ang *trade lib* sa konteksto ng pagsasaka, ang mga kaakibat na hamon nito, at ang mga paghahandang ginagawa at nagawa na upang kahit paano'y maibsan ang agam-agam ng ating mga magsasaka kung kakayanin ba nila ang kumpetisyon.

May mga paglalahad galing mismo sa mga magsasaka na sumubok at nagtagumpay sa *integrated farming*, nakipagbabbakan sa *10-5 challenge*, at nakipagsapalaran at nagwagi sa pagbebenta ng sariling produkto. Ang mga ito ay ilan lamang sa mga patunay na kayang-kaya ang mataas na ani at kita habang ang puhunan ay pinababa pa.

Kung pakikipagsabayan din lang ang usapan, sa pinalakas na agrikultura, angat ang magsasakang Pinoy diyan!

Marahil ay inaakala ng ilan nating kababayan na humihina na ang Pilipinas sa larangan ng agrikultura. Karamihan sa kanila ay iniisip kung paano sila matutulungan ng pamahalaan upang mapataas ang presyo ng palay. Ang ilan naman ay napapaisip kung bakit ang mga bansa na nagsipag-aral sa Pilipinas, ay kumakaripas sa pag-unlad at tayo na ang siyang nag-aangkat sa kanila.

Mapapakamot na lang sa ulo ang ilan, ngunit may paliwanag ang mga eksperto ng palay diyan.

PRESYO NG PALAY SA 'PINAS

Kwento ni Alma Abales, 46, ng Kahaponan, Valencia City, Bukidnon P12-14 kada kilo nya naibebenta ang kanyang palay sa mga *traders*. Para sa kanya, barat ang presyong ito.

Sa pag-aaral ng grupo ni Dr. Flordeliza Bordey, ekonomista at *deputy executive director* ng PhilRice,

lumilitaw na ang karaniwang presyo ng tuyong palay sa Pilipinas ay P17.91 kada kilo. Mas mahal ito kumpara sa mga bansang *exporter* gaya ng Vietnam (P11.16) at Thailand (P10.70).

Upang makaipon ng isang kilong bigas, kailangang gumiling ang mga *millers* ng halos 2 kilong palay na may halagang P27.76. Mas mataas pa rin ito kumpara sa Vietnam na aabot lamang sa P16.97 at sa Thailand na P16.49.

Samakatuwid, ang presyo ng palay sa Pilipinas ay halos katumbas na ng bigas sa Vietnam at Thailand.

Kung mas mataas nga ang presyo ng palay sa Pilipinas, bakit parang hindi ito nararamdaman ng mga magsasaka?

Ayon sa pag-aaral nila Bordey, ito ay dahil sa mataas na gastos sa produksyon at mababang ani ng palay kumpara sa ating mga kapitbansa.

Bawat kilo ng aning palay ng magsasakang Pinoy ay ginagastusan niya ng P12.41 kumpara sa mga Vietnamese na P6.53 lamang ang puhunan.

Si Pinoy ay umaani lamang ng 9,520 kilo sa isang ektarya kada taon, samantalang halos 20,590 kilo ang kay Vietnamese.

Dagdag pa diyan, 3 beses kada taon ang dalas ng pagtatanim ng palay sa Vietnam. Samantala, 2 beses lang sa Pilipinas.

Kung susumahin, kahit pa mas mababa ang kita kada kilo ng magsasakang Vietnamese, nakabawi naman siya sa mababang gastos at sandamakmak na ani.

"Kung susuriin ang sitwasyong ito, ang sagot upang maramdaman ng magsasakang Pinoy ang kita ay hindi sa pagpapataas ng presyo ng palay o bigas na maaaring

SARI-SARING

ANNA MARIE F. BAUTISTA

makaapekto sa lahat ng mamimili. Mas magandang ito ang atensyon sa mga paraan na makapagpaparami ng ani at makakaltasan ang gastos sa produksyon," ani Bordey.

Dagdag pa niya, mas mapapalago rin ng magsasakang Pinoy ang kita kung may mga pamamaraan upang madagdagan ang halaga ng palay o *value adding* kapag binenta.

BAKIT NAG-AANGKAT ANG 'PINAS?

Nag-aangkat tayo ng bigas upang matustusan ang pangangailangan ng ating bansa.

Sa datos ng *Philippine Statistics Authority*, 100 milyon na ang mga Pilipino noong 2015. Sa datos naman ng PhilRice, ang bawat Pilipino ay kumokonsumo ng halos 115 kilo ng bigas kada taon.

Kung tutuusin, ang bansa ay nangailangan ng mahigit 11.5 milyong

tonelada ng bigas para sa pagkain lamang noong 2015. Mas mataas lang dito ng kaunti sa 11.96 Mton bigas na naisuplay ng lokal na pamilihan sa taong iyon.

"Ngunit hindi lang din bigas na kakainin ang pinupuntahan ng inaang palay. Kailangan din ito para sa binhi na gagamitin ng mga magsasaka sa susunod nilang taniman, *buffer stocks, feeds and wastes*, at sa iba pang gamit na pang-industriya," ani Bordey.

Dahil dito, kailangang mag-aangkat upang matustusan ang kakulangan sa suplay ng bigas sa Pilipinas.

Dagdag pa diyan, sa librong *Why does the Philippines Import Rice* na isinulat ni David Dawe ng Food and Agriculture Organization, ang dahilan ay hindi kasalanan nino man.

Ipinaliwanag ni Dawe na ang Pilipinas, kasama ng Indonesia at Malaysia

na nag-aangkat ng bigas, ay binubuo ng mga isla. Hindi ganun kalawak ang lupang maaaring tamnan ng palay kung kaya hindi sapat ang produksyon para sa mamamayan.

Gayundin, iba-iba ang klase ng klima at uri ng kalagayan sa bansa kung kaya ito ay maaaring tamnan ng sari-saring halaman bukod sa palay.

Hindi gaya ng mga bansang Thailand, Vietnam, Cambodia, at Myanmar na may mga *major river deltas* na pinagkukuhanan ng patubig at malalawak na lupain para sa pagtatanim ng palay.

AGRIKULTURA SA 'PINAS

Sadyang hindi natin mababago ang heyograpiya at klima ng ating bansa. Kung kaya't limitado ang pagtatanim ng palay. Ngunit sa paggamit ng mga teknolohiyang makapagpapataas ng ani sa mas mababang gastos, kayang-kaya ng Pinoy na kumita ng mas malaki sa palay.●

TANONG AT SAGOT

DAPAT LAGING HANDA SA PAGBABAGO!

JAIME A. MANALO IV

Kakaiba ang taong 2017 sa industriya ng palay sa ating bansa. Inaasahan ang mas pinaluwag na pag-aangkat ng bigas sa Pilipinas. Sa madaling sabi, mas maraming murang bigas mula sa ibang bansa ang itatambak sa ating mga pamilihan kumpara sa mga nakaraang taon.

Kung magaganap ito, mararamdaman ng publiko ang pagmura ng presyo ng bigas. Madali lang itong sundan. Kailangan lamang na bumalik sa *Law of Supply and Demand*. Dahil sa pagdami ng *supply*, hihilahin nito pababa ang presyo ng bigas.

Mabuti ito para sa mga konsyumer. Ibig sabihin, mas kaunti ang perang gugugulin sa pagbili ng bigas at ang matitipid nila ay magagamit na pangdagdag sa iba pang gastusin sa tahanan.

Masamang balita naman ito para sa mga magsasaka. Dahil sa murang bigas, inaasahan din ang pagbagsak ng presyo ng palay. Liliit ang kanilang kita at baka hindi mabawi ang puhunang ginamit sa binhi, abono, pamatay-peste, *labor*, at iba pang gamit sa pagsasaka.

Pero, magmumukmok ka na lang ba?

Ayon kay Dr. Flodeliza Bordey, ekonomista ng PhilRice, ang sikreto ay pababain ang gastos at pataasin ang ani. Si Bordey ang nanguna sa isang pag-aaral kamakailan kung saan kinumpara ang antas at gastos ng pagsasaka ng palay sa India, Indonesia, China, Vietnam, Thailand, at Pilipinas.

MGA PWEDENG GAWIN:

1. Gumamit ng makinarya sa pagsasaka.

Sa pag-aaral ng PhilRice at IRRI, kakailanganin lamang ng 1-2 tao sa bawat ektarya tuwing anihan kung gagamit ng *rice combine harvester*. Kung manu-mano itong gagawin, kakailanganing mag-upa ng mga 15 tao. Isa kada 10 sako ng inaning palay ang bayad sa mga manggagawang-bukid na gagapas at magtitipon ng mga uhay. Pito kada 100 sako ng giniik na palay naman ang bayad sa mga maggigiik. Hindi pa kasama dito ang gastos sa pagkain ng mga manggagawa at sako na paglalagyan ng palay. Samantala, 10% lamang ng inani at giniik na palay ang karaniwang bayad kapag gumamit ng *rice combine harvester* at libre pa ang sako. Dagdag pa rito, maaaring mapababa ang porsiyento ng *postharvest loss* mula 16% hanggang 12%.

2. Magtanim ng de-kalidad na binhi.

Marami nang nagsisipag-gandahang binhi ngayon na ubod ng tataas umani tulad ng mga bagong *hybrid*. Ang *hybrid rice*

ang sikreto ng ilang malalakas umaning bansa tulad ng China. Kayang-kaya din natin 'yan dito.

Sa Nueva Ecija, ang karaniwang ani ng magsasakang gumagamit ng *hybrid* ay 7.2 t/ha na may gastos na P10 kada kilo. Samantala, 4.3 t/ha ang ani kung inbred ang gamit na may P13.63 bawat kilo ang gastos.

3. Gumamit ng teknolohiyang taas-ani pero menos-gastos.

Ang ilan sa mga halimbawa nito ay *rice crop manager*, *leaf color chart*, at *minus-one element technique* na nagbibigay ng rekomendasyon sa dami at uri ng abono at kung kailan ito ilalagay. Makatitipid sa paggamit ng abono kapag sinunod ang rekomendasyon ng mga ito. Subok na namin sila sa PhilRice.

Ayon kay Bordey, kapag napababa sa P7/kg ang gastos sa pagsasaka ng palay mula sa P12/kg, lamang na lamang na ang ating mga magsasaka. Tatapat na ang kanilang palay sa mga *imported* na bigas!

KATUWANG ANG DA

Maraming isinusulong ang Kalihim ng Pagsasaka Emmanuel F. Piñol para mas mapaunlad ang kalagayan

ng mga magsasaka sa Pilipinas. Ang ilan sa mga ito ay libreng irigasyon, pamamahagi ng mga makina, pamimigay ng binhi sa mga naapektuhan ng kalamidad sa ilalim ng *Rice Productivity Enhancement Program*, at pakikipag-ugnayan ng DA sa DILG upang palakasin ang mga *agricultural extension workers* ng mga lalawigan at bayan. Ang lahat ng ito ay inaasahang makatutulong sa pagpapalakas ng pagsasaka ng palay sa bansa.

Sa mga konsyumer, kahit mas mahal ng kaunti ang bigas na sariling atin, may bentahe pa rin itong bilhin kumpara sa mga *imported* na bigas. Sa pag-aaral kasi ng PhilRice at IRRI, ang mga magsasakang Pinoy ay kabilang sa pinakamababang maglagay ng pestisidyo dito sa Southeast Asia, pati na ang China. Gumagamit din ang mga Pinoy ng mga kemikal na hindi masyadong nakasasama sa kalusugan at kapaligiran. Ito ay batay sa pag-aaral na isinagawa sa mga lalawigan na pangunahing prodyuser ng bigas sa mga bansang una nang nabanggit.

Sa paparating na taon, huwag masindak sa mga mangyayari. Maging mas maagap at matalino. Sa magsasakang listo, ganansya'y sigurado! ●

Gumagastos lamang ako ng P27,000 kada ektarya; naibebenta ko ang ani sa P15 kada kilo. Sa kabuuan, pumapatak sa P153,000 ang aking naneneto sa *hybrid rice*.

HINDI HADLANG ANG PANDAIGDIGANG PRESYUHAN

HANAH HAZEL MAVI B. MANALO

Ang makipagsabayan sa mga magbubukid sa ibang bansa ay posibleng-posible para sa mga magsasakang Pinoy.

Hindi na maaawat na makipagsabayan sina Mang Ramon Valentino Sr, 56, ng Science City of Muñoz, Nueva Ecija at Mang Camilo Belaya, 53, ng Santiago City, Isabela sa mga magsasaka sa karatig-bansa. Kaya na nilang maglabas ng de- kalidad na bigas sa mababang gastos dahil sa paggamit ng *hybrid rice*, pagsasabog-tanim, at pagpapaani gamit ang makinang *rice combine harvester*.

Ayon kay Dr. Flordeliza Bordey, ekonomista ng PhilRice, ang puhunan sa bawat kilo ng palay sa Pilipinas ay umaabot ng P12.41; mas mataas kaysa sa mga eksporter na bansa tulad ng India: P8.87, Thailand: P8.85, at Vietnam: P6.53. Bukod sa magastos na produksiyon, mas mahal din ang bigas sa Pilipinas (P34.50/kilo) kaysa sa *imported Vietnam rice* (P27.30).

Upang mapakain ang mga mabilis-dumaming Pilipino ay kailangang palakasin ang kakayahan ng ating mga magsasaka na humabol at makipagsabayan sa Vietnam, India, at Thailand.

Hinahamon ang mga magsasaka na gumamit ng *hybrid rice* at mga menos-gastos na teknolohiya. Tinutulungan din ang mga *rice millers* na pataasin ang porsiyento ng nagiling na bigas upang mabawasan ang gastos sa paggiling ng palay.

MATAAS NA ANI SA HYBRID RICE

Sabi ni Bordey, kung mapapataas ang aning palay bawat ektarya sa mas maliit na gastos ay kikita pa rin ang mga magsasaka kahit mababa ang presyo ng palay. Maaaring mangyayari ito kung gagamit sila ng binhing *hybrid rice* sa mga angkop na lugar. Ito ay may bentaheng 36% kumpara sa *inbred certified seeds*, kung ani ang pag-uusapan.

Dagdag pa ni Bordey na tuwing panag-araw sa Nueva Ecija, ang *hybrid rice* ay nakaaani ng 7.20 t/ha sa mga sakahang may patubig sa gastos na P9.80 lang kada kilo ng palay.

Ito ang nagtutulak kay Mang Ramon na laging nagtatanim ng *hybrid rice* tuwing panag-araw. Umaabot sa 12 toneladang palay ang kanyang inaani sa bawat ektarya kapag dumadalaw ang swerte. Ayon kay Mang Ramon, gumagastos lamang siya ng P27,000 kada ektarya; naibebenta niya ang ani sa P15 kada kilo. Sa kabuuan, pumapatak sa P153,000 ang kanyang naneneto sa *hybrid rice*.

Iniwan niya ang pagiging *inbred seed grower* dahil mas kumikita siya sa pagtatanim ng *hybrid rice*. "Kung saan may apoy, doon ako magsasaing," talinghaga ni Mang Ramon.

BAWAS-GASTOS NA PAMAMARAAN

Mataas ang upa sa mga trabahador o *labor cost*. Sa Nueva Ecija, ito ay umaabot sa 37% ng kabuuang gastos sa produksiyon.

Sa pag-aaral ni Bordey, ang mga magsasaka ay gumagastos ng malaki sa manu-manong pagtatanim, pag-aani, at paggigiik. Ngunit tiyak na makapagbabawas sila sa gastos ng katumbas ng P1.14/kilong palay kung magsasabog-tanim, at P1.56/kilo kung gagamit ng *rice combine harvester*.

Sa kabilang dako, si Mang Camilo ng Isabela ay dating naglilipat-tanim ng *inbred rice* sa 5 ektarya niya ngunit nag-umpisang magsabog-tanim dahil madalas ay di sila naaabot ng tubig sa irigasyon. Kwentong pa ni Mang Camilo, sa paglilipat-tanim, nangupahan siya ng 40 tao para tapusin ang 2.5 ektarya sa isang araw.

Wika pa niya, "Sa pagsasabog-tanim, ako ay nangupahan lamang ng 7 tao, at tinapos nila ang 5 ektarya sa 2 araw."

"Gamit ang *rice combine harvester*, sa loob lamang ng isang araw ay kaya nitong anihin at giikin ang aking 5 ektaryang palayan," pahayag ni Mang Camilo.

MATAAS NA PORSIYENTO NG NAGILING NA BIGAS

Malaki ang maitutulong ng mga *rice millers* upang kayanin ng mga magsasakang Pinoy ang makipagsabayan sa ibang bansa. Mangyayari ito kung mababawasan ang gastos sa pagpapagiling ng palay, ayon kay Bordey.

Malaking bentahe kung aabot ng 66 kilo ng bigas ang nakukuha sa bawat 100 kilong palay, na magbibigay ng dagdag-kitang P0.42 kada kilo sa palay. Dahil dito, itinutulak ang paggamit ng mekanikal na patuyuan at pagtatanim ng mga barayti na may pare-parehong hugis, haba, at hindi durugin ang bigas. Kanais-nais din ang malawakang paggamit ng mga malalaking gilingan.

Hindi ganun kadali ang paghahabol at pakikipagsabayan sa mga magsasaka sa ibang bansa ngunit mararating din yun ng mga magsasakang Pinoy tulad nina Mang Camilo at Ramon. Umaasa silang gagampanang mabuti ng pamahalaan ang papel nito sa adhikaing ito. ●

Sa *trade liberalization* o pinaluwag na kalakalan, mas malayang makapagbebenta sa ating bansa ng kanilang produkto ang mga bansang India, Thailand, at Vietnam. Magbebenta rin ang Pilipinas sa kanila. Ibig sabihin, magiging maluwag ang kalakalan at bababa ang buwis.

Sino ang prodyuser ng mas murang bigas?

IMPORTERS

nag-aangkat ng produkto tulad ng bigas sa ibang bansa

ZHEJIANG,
CHINA

P14.07

GASTOS KADA KILO SA PAGPRODYUS NG PALAY

13.56

TONELADANG ANI BAWAT EKTARYA KADA TAON NA MAY 14% MOISTURE CONTENT O HALUMIGMIG

WEST JAVA,
INDONESIA

P15.71

GASTOS KADA KILO SA PAGPRODYUS NG PALAY

11.53

TONELADANG ANI BAWAT EKTARYA KADA TAON NA MAY 14% MOISTURE CONTENT O HALUMIGMIG

NUEVA ECUA,
PHILIPPINES

P12.41

GASTOS KADA KILO SA PAGPRODYUS NG PALAY

9.52

TONELADANG ANI BAWAT EKTARYA KADA TAON NA MAY 14% MOISTURE CONTENT O HALUMIGMIG

CAN THO,
VIETNAM

P6.53

20.59

EXPORTERS

nagbebenta o iniluluwas ang kanilang produkto tulad ng bigas sa ibang bansa

TAMIL NADU,
INDIA

P8.87

GASTOS KADA KILO SA PAGPRODYUS NG PALAY

8.93

TONELADANG ANI BAWAT EKTARYA KADA TAON NA MAY 14% MOISTURE CONTENT O HALUMIGMIG

SUPHAN BURI,
THAILAND

P8.85

GASTOS KADA KILO SA PAGPRODYUS NG PALAY

10.47

TONELADANG ANI BAWAT EKTARYA KADA TAON NA MAY 14% MOISTURE CONTENT O HALUMIGMIG

Bakit mas mura ang produksyon ng palay sa Can Tho, Vietnam kumpara sa Pilipinas partikular sa Nueva Ecija?

**MAS MATAAS
ANG ANI SA
VIETNAM**

**GUMAGAMIT ANG
VIETNAM
NG MAKINARYA**

PHILIPPINES

VIETNAM

4.7M ha

7.7M ha

LUWANG NG INAANIHAN

... 2013 ...

PHILIPPINES

VIETNAM

98.4

MILYON

91.7

MILYON

DAMI NG POPULASYON

... 2013 ...

PHILIPPINES

VIETNAM

2

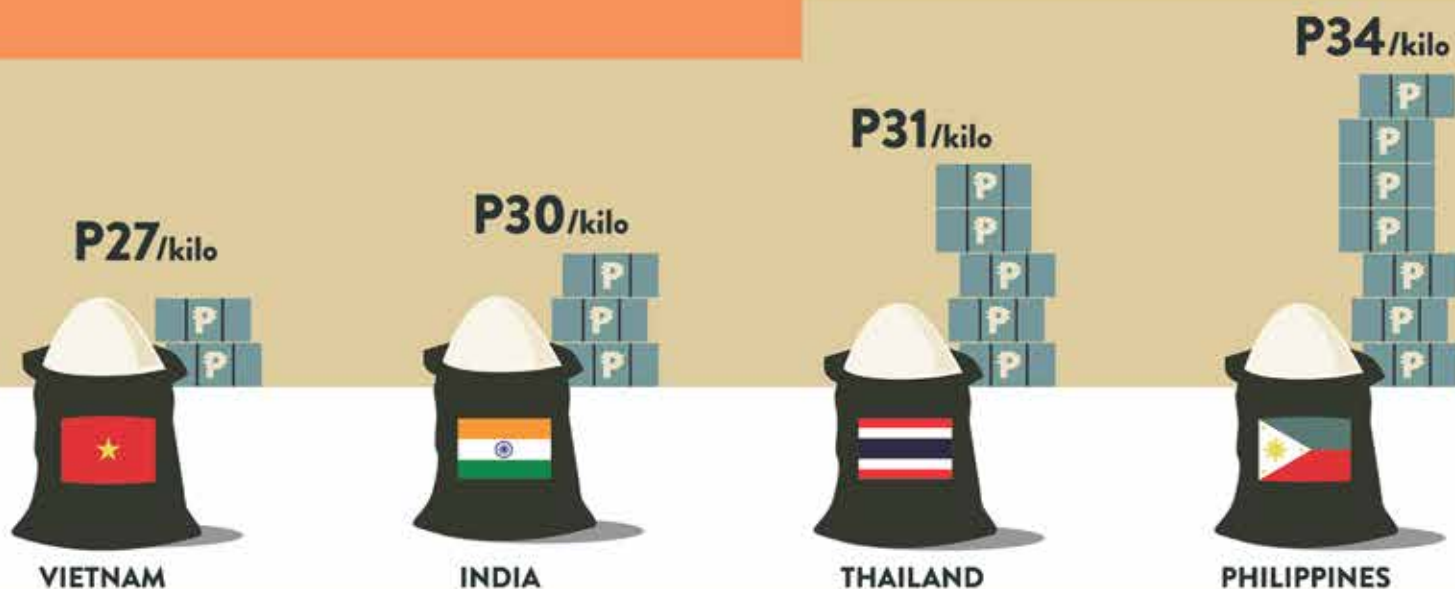
3

DALAS NG PAGTANIM NG PALAY

... KADA TAON ...

Makasasabay ba ang Pilipinas sa ibang bansa ?

Presyo ng banyagang bigas pagpasok ng Pilipinas

- Sa pagpasok ng ibang bigas sa Pinas, tiyak na bababa ang presyo ng palay.
- Sa halagang P27/ kilo bigas, tinatayang babagsak sa P12 kada kilo ang palay.

Paano makasabay ang Pilipinas sa ibang bansa ?

Palakasin ang agrikultura nang makasabay ang Pilipinas sa ibang bansa

SA HYBRID RICE, ANI'Y MAS MATAAS

Sa Nueva Ecija, 7.20 t/ektarya ang ani at may gastos lang na P9.85/kg.

BAWASAN ANG GASTOS SA PAGGAWA O LABOR COST

Sa sabog-tanim, mababawasan ang gastos ng P1.14 kada kilong palay. P1.56 kada kilo naman ang mababawas sa gastos kung gagamit ng combine harvester.

PATAASIN ANG KALIDAD NG BUTIL SA PAMAMAGITAN NG TAMANG PAGGILING O MILLING

Makatitipid ng P0.42 kada kilo kung tataas mula 64.5% hanggang 66% ang dami ng makukuhaang bigas pagkagiling ng palay o milling recovery.

DISKARTENG ANGAT NG MAGSASAKANG PILIPINO

SONNY P. PASIONA

Sa panahon na maraming nagaganap na pagbabago sa ekonomiya, kalikasan, at maging sa takbo ng buhay ng mga tao, dito masusubukan ang galing ng magsasakang Pilipino at ng ating gobyerno.

Raul Careras

Magsasaka-Siyentista, Camarines Sur

Kahit *civil engineering* ang kanyang unang propesyon, si Engr. Careras ay matagal na rin sa agrikultura at itinuturing niyang negosyo ang pagsasaka. Marami na rin syang parangal na natanggap tulad ng *Bicol's Most Outstanding Magsasaka-Siyentista Award*.

Mekanisasyon ang kagyat nyang sagot sa aming tanong.

"Kung ang gagamitin natin ay *conventional* na makina pa rin, wala tayong laban kasi yung *labor cost* natin mahal," paliwanag niya.

Dahil hindi basta-basta ang pagbili at paggamit ng mga makabagong makina tulad ng *rice combine harvester*, *subsidy* mula sa gobyerno ang hiling ni Careras para sa ating mga magsasaka. Maliban dito, ang pagtutulongan din daw ay mahalaga nang lahat ay makasabay at umangat, hindi lang ang iilan sa kanila.

"Bilang magsasaka-siyentista, taos-puso ko ring ibinabahagi sa mga magsasaka ang aking natutuhan. Hindi man ako makapagbigay sa kanila ng pera, nakapagtuturo naman ako sa kanila ng teknolohiya," balanse niya.

Edgar Pesebre

Outstanding Local Farmer-Technician, Albay

Ang pag-aaral para kay Ginoong Pesebre ay hindi natatapos sa pagkamit ng diploma. Ang edukasyon daw ay patuloy na hinuhubog nang ang kaalaman sa pagsasaka ay lumawak pa.

"Wag silang mahiyang mag-aral at matuto. Kung sila ay maimbitahan sa isang pagsasanay, sila ay dumalo," panghihikayat ni Mang Edgar sa mga kapwa niya magsasaka.

"Doon sila makakukuha ng maraming *ideas* sa pagpapalayan, paghahayupan, at pagtanim ng gulay. Yung *morale* mo ay naitataas din kung ikaw ay magpa-*participate* sa mga pagsasanay," dagdag pa niya. Prestisyoso ang tumanggap ng *training certificate*."

Ang 8 ektaryang lupain ni Mang Edgar ay nagsisilbi ring *demo farm* kung saan ipinapakita niya sa kanyang mga bisita kung ano ang mga *latest* na teknolohiyang ginagamit niya. Ibinabahagi niya rin ang mga *climate-resilient* na *hybrid* na barayti ng palay at pamamaraan upang makasabay at makaraos sa pagbabago ng klima ang mga pananim niya.

"Hinihikayat ko rin ang mga magsasaka na mag-*recordkeeping*. Yun ay paraan para malaman kung sila ay kumikita talaga," huling payo ni Mang Edgar na isang dating myembro ng *accounting staff*.

Ang nalalapit na ganap na pagpapatupad ng pinaluwag na kalakalan o *trade liberalization* ay matinding hamon sa sektor ng agrikultura. May mga ilan na negatibo ang pagtingin dito pero may iba naman na pinipiling maging positibo na panatilihing dekalidad at angat pa rin ang kanilang mga produkto.

Sa larangan ng pagpapalayan, kinapanayam namin ang apat na taong malawak na ang kaalaman at karanasan sa usaping ito. Paano ba sila tutulong o matutulungan upang sa agrikultura ay angat pa rin tayo? Ano nga ba ang kanilang maipapayo sa mga magsasakang Pilipino?

Nelson Gabutero

Organic Farmer, Oriental Mindoro

Sa pagpasok ng iba't ibang produkto ng ibang bansa sa lokal na merkado, pagtatanim sa organikong paraan ang payo ni Mang Nelson na sinasabi niyang makakalikasan, ligtas, at mataas na kalidad pa rin ang mailuluwas nating produkto sa ibang nasyon.

"Kailangan lang palakasin yung paggamit ng teknolohiya sa produksyon ng palay at iba pang pananim," tugon niya.

Isa sa halimbawang tinukoy niya ang pechay na pinalago gamit ang organikong *fertilizer* tulad ng *vermicast*. Aniya, kaya niya itong maani sa loob ng 20 araw lamang. Sa ganitong sistema, mapabibilis umano ang produksyon ng mga magsasaka at mas malaking kita ang maaasahan nila.

Sa palay naman ay umaani raw sya ng 127 kaban bawat ektarya. Kwento niya, "sa aming obserbasyon, pag-*organically grown* ang palay, matibay sya sa peste. Gumagamit din kami ng *insect repellent* at nagtatanim ng mga bulaklak tulad ng *sunflower* na nagtatayo ng mga peste."

Si Mang Nelson ay meron ding palay-isdaan at balak niya ring gawing *agri-tourism site* ang kanyang 10-ektaryang *organic farm*.

Huling payo niya, "aralin sana ng mga magsasaka na i-convert ang *agri-wastes* sa *organic fertilizer*. Kasi pag meron na sila noon, hindi na sila mamamahalan sa *production cost* sa pagpapalayan kasi galing din sa *farm* nila ang mga *inputs* tulad ng dumi ng baboy at manok."

Girlie Gayanilo

Agricultural Extension Worker, Negros Occidental

Sa halos isang dekadang pakikisalamuha ni Girlie sa mga magsasaka, nais niya sanang paigtingin pa ang pagpapatupad ng mga proyekto ng gobyerno sa agrikultura lalo na sa pagbebenta ng produktong palay.

"Halimbawa, sana bigyang pansin ang pataas-pababang presyo ng palay sa panahon ng anihan. Dahil sa mababang presyo ng palay, lalong nalulugmok ang mga magsasaka sa utang," sabi niya.

Maliban umano sa paggamit ng mga makabagong teknolohiya sa pagpapalayan, kailangan din daw ang suporta ng iba't ibang sektor lalo na ng gobyerno na protektahan ang kapakanan ng mga magsasaka sa patas na bentahan at bilihan ng produkto.

Diin ni Girlie, "sino bang magsasaka ang hindi mahihikayat pataasin ang kanyang produksyon kung alam nyang may katumbas na sapat na presyo sa kanyang produkto, at may kakayahan na siyang bilhin ang mga kagamitan sa palayan nang hindi inuutang?"

Para naman sa mga magsasaka tulad din niya, maging bukas sila sa mga bagong teknolohiya na makatutulong sa pag-angat ng produksyon at kita. Sa mga AEWs naman, malaki raw ang maitutulong nila para maipaabot ang mga teknolohiya sa mga ordinaryong magsasaka.

"Hinihikayat ko ang mga katulad ko na *extension worker* na mas maging tapat at dedikado sa pagbigay ng serbisyo sa magsasakang Pilipino. Malaking hamon ang *trade liberalization* kaya dapat lang na magtulung-tulong ang bawat sektor sa agrikultura upang maprotektahan ang kapakanan ng ating mga magsasaka," panawagan niya.

KAMADA NG KUMIKITANG MAGSASAKA

JAYVEE P. MASILANG

Para kay Jonathan Domingo, 30, ng Solsona, Ilocos Norte, dapat marami tayong pinagdudukutan ng kita upang makasabay tayo sa mga problemang kinakaharap sa agrikultura. Marunong dapat tayong pumili ng tamang barayti ng palay at kung anumang gulay o tanim na angkop sa panahon upang maganda ang ating aanihin. Kumbaga, tumaya tayo sa may panama.

Sa murang edad ay namulat na siya sa pagsasaka sa tulong ng kaniyang ama. Dahil sa hirap ng buhay ay napilitan siyang huminto sa pag-aaral noong 2007. Nasa ika-2 taon pa lamang siya ng kolehiyo at kinailangan niyang kumayod upang mabuhay at masuportahan ang pag-aaral ng kanyang kuya.

"Nagsimula akong magtanim ng pakwan nang ako ay mahinto sa pag-aaral. Mula sa aming kalahating ektaryang lupa ay pakwan ang pinagkukunan ko ng ani lalo na kapag palapit na ang kapaskuhan. Itinataon ko na ang ani ng mga ito ay Disyembre dahil sa mataas ang presyo ng prutas sa panahong ito," ani Jonathan.

Bukod sa pakwan ay nagtatanim din siya ng mais. Tatlong beses sa isang taon kung mag-ani sila ng palay dahil hindi problema ang tubig sa kanilang lugar. Kung minsan ay nagtatanim din siya ng mani at mga punongkahoy.

KATAS NG PAGSASANAY

Mahirap man sa una ay nagtiyaga si Jonathan upang kumita ng maganda sa kanyang palayan. Napabilang siya sa *Young Filipino Farmers Training* na isinagawa sa Japan noong 2011. Umabot ng 11 buwan ang kanyang pagsasanay kung saan natutuhan niya ang makabagong pamamaraan ng pagpapalayan at pag-aalaga ng baka.

Syempre nanibago siya sa mga makabagong teknolohiya, na karamihan ay makina ang nagpapagana. Minsan ay hinamon pa siya ng kanyang amo kung paano niya ito magagawa sa bansa kung tradisyunal na pamamaraan naman ang ating ginagamit.

"Sabi ko sa mamang Hapon, hindi lang naman ang pagiging *mechanized*

ang tinitingnan ko rito kundi kung ano ang mga angkop na paraan at teknolohiya na ginagamit ninyo. Kung alin sa mga ito ang naaayon sa aming lugar ay siyang gagayahin ko," kuwento ni Jonathan.

Pagbalik niya ay sinubukan na niya ang kaniyang mga natutuhan mula sa pagsasanay. Mula sa naipon niyang pera sa Japan ay nakabili ng kalahating ektaryang lupa upang pandagdag sa kaniyang pagtatamnan.

AYOS NA KITA SA PALAY

Isa sa mga nakita ni Jonathan na epektibong paraan ng pagsasaka ay ang paggamit ng dumi ng hayop sa palayan. Sa paghahanda ng lupa ay naglalagay muna siya ng dumi ng baka upang mas tumaba ang lupa. Sa ganitong paraan, mas maganda ang magiging tayo ng palay at makababawas din sa paggamit ng binibiling pataba.

Kaugnay nito, minsan lang siya kung magbomba ng pestisidyo sa palayan. Para sa kanya ay bumababa ang kalidad ng bigas o palay kung masyadong marami ang pestisidyo rito.

Mga kuha ni Jayvee P. Maslang

Maraming mga magsasaka ang dumaraing dahil sa mababa na nga ang ani nila ay payat pa ang nagiging balik nitong kita. Sumasawsaw pa ang mga pahamak na peste o 'di kaya ang mga kalamidad na bitbit ng El Niño at La Niña.

Pero papaano nga ba makaaahon dito ang mga magigiting at matitikas na magsasaka? Paano nga ba mahuhugot ang kayamanan sa palayan? May magagawa nga ba tayo?

"Pinag-aaralan ko muna kung kailangan ba talaga ito ng palay. Marami naman kasi diyan na mga kaibigang insekto na makatutulong sa pamamahala ng peste. Kung hindi naman kailangan ay huwag nang gumamit ng pestisidyo," payo niya.

Upang makakuha naman ng mataas na ani ay *hybrid* na binhi ang kanyang ginagamit. Sa kalkulasyon niya ay umaabot sa 130 kaban kada ektarya ang kaniyang inaani sa *hybrid* kumpara sa 100 lamang ng ibang magsasaka sa kanilang lugar.

Pagdating naman sa kita ay hindi rin sumasablay si Jonathan dahil binibigas niya ang kanyang ani. Ayon sa kanya, nakakadagdag ng P150-300 kada sako ang kita kung bigas ang ibebenta kaysa sa sariwang palay. Ang higit na mahalaga pa rito para sa kanya ay nagagamit niya ang darak bilang pakain sa kaniyang mga baka.

KONEKTADO SA IBANG TANIM

Hindi lamang darak ang napakikinabangan ni Jonathan mula sa

palay kundi maging ang dayami nito. Ginagamit niya ito bilang kama ng kulungan ng kanyang mga baka. Ang ipa naman o *rice hull* ay nagagamit niyang pataba sa mga gulay niya.

"Dahil nga sa tatlong beses kami mag-ani ng palay, yung mga dayami at ipa mula sa unang ani ay iniimbak ko na upang ibilad o kaya naman ay bulukin. Magagamit ang mga ito bilang pagkain ng baka upang hindi na bumili pa," ani Jonathan.

Isa rin sa mga nakatulong upang makakuha siya ng magandang ani ay ang *straight row planting*. Mas organisado kasi para sa kanya ang ganitong paraan at mas madaling pamahalaan.

"Hindi mo kasi matatamo ang pinakamataas na maaaring anihin mula sa binhi ng palay mo kung hindi *straight row planting* ang gagamitin mo," babala niya.

KAALAMAN ANG PUHUNAN

Nagtigil man sa pag-aaral ay sagana naman sa kaalaman sa agrikultura si Jonathan dahil sa mga pagsasanay at karanasan na pinagdaanan na niya. Sa ngayon, tumutulong din siya sa mga *out-of-school youth* na nais magsaka.

"Kailangan lang talaga ay may determinasyon ka at magtiyaga din. Mahalaga na konektado ang ating mga itinatanim. Kung itatapon o susunugin lang natin yang dayami, ipa, darak, dumi ng hayop, atbp. ay masasayang lang. Mag-isip tayo ng paraan upang mapakinabangan natin lahat ito," payo niya.

Dahil sa kanyang mahusay na pamamaraan at dedikasyon sa agrikultura ay kinilala si Jonathan Domingo bilang *National Gawad Saka Outstanding Young Farmer* ng Kagawaran ng Agrikultura noong taong 2014. ●

Karaniwang gumagastos ng P12 ang mga magsasaka sa pagprodyus ng isang kilong palay. Ito ay mataas kumpara sa Thailand, India, at Vietnam na gumagastos lamang ng P6 hanggang P8.

Bunsod nito, isinusulong ng PhilRice ang Palayabangan: *The 10-5 Challenge*. Layunin nito ang makabuo ng tamang kombinasyon ng mga teknolohiya upang makaani ng 10 t/ha sa gastos na P5 sa pagproprodyus ng isang kilong palay.

PALAYABANGAN: THE 10-5 CHALLENGE

Taong 2014 nang sumali sa patimpalak na ito sa PhilRice Negros si Mang Silvestre Estrao, 59, ng Cansilayan, Murcia, Negros Occidental.

Itinanim ni Mang Silvestre ang NSIC Rc214 sa unang sabak niya noong *dry season* 2014. Natamo niya ang pinakamataas na aning 6.34t/ha na may P10.94 *cost/kg* palay.

Isa sa mga dahilan, ayon kay Mang Silvestre, sa kanyang malaking ani ay ang kanyang sikreto sa *basal application*. Bago magtanim, sinasabugan niya ang kanyang lupa ng *vermicast* at iba't-ibang *fertilizers*. Natutuhan niya ito umano sa isang *handout* na ipinamahagi ng *Office of the Provincial Agriculturist* ng Negros Occidental.

Ang *vermicast* ay dumi ng alagang bulate na ginagamit bilang pataba. Ikinakalat ito sa palayan matapos ang anihan o bago umpisahan ang kasunod na pagsasaka.

Taong 2014 (tag-ulan) at 2015 (tag-araw) nang sumali ulit si Mang Silvestre sa Palayabangan. Hindi man niya nakamit ang pagiging *highest yielder* sa mga sumunod na *season*, marami naman syang natutuhan tungkol sa pagsasaka ng palay.

Aniya, importante ang palagiang pagbisita sa bukid upang masubaybayan ang paglaki ng palay.

"Gumigising ako ng 5-6AM. Binibisita ko ang sakahan para abutan ko ang mga *nocturnal* (panggabi) *pests*," kwento ni Mang Silvestre.

Sa pagmo-monitor ni Mang Silvestre, kanyang nalalaman kung mas marami pa rin ang mga kaibigang organismo kumpara sa mga peste sa palayan.

Kapag gusto nating makipagsabayan sa mga magsasaka ng karatig bansa, dapat mahalin natin ang trabaho natin.

Ang Palayabangan ay naging okasyon para makita niya 'yung mga teknolohiya ng iba't-ibang magsasaka, pampubliko, at pribadong institusyon. Ito ay nagsilbing pagkakataon upang makapag-*record* ng mga kaalaman at makapagbahagi ng kaalaman ang bawat isa.

PAGMAMAHAL AT PAGDARASAL

Dalawang bagay ang importante sa buhay ni Mang Silvestre na gusto niyang ituro sa kapwa niya magsasaka: magmahal at magdasal.

"Kapag gusto nating makipagsabayan sa mga magsasaka ng karatig bansa, dapat mahalín natin ang trabaho natin," kanyang pag-uudyok.

Para sa kanya, kasama sa pagmamahal sa pagsasaka ang pagiging disiplinado at bukas sa mga bagong ideya. Isa sa mga teknolohiyang inangkin na niya ay ang paglalagay ng *vermicast*, na gusto niyang maging *protocol* sa lahat ng mga magsasaka.

"Sa ibang bansa, disiplinado ang mga magsasaka. Sana alisin din ng mga kapwa ko magsasaka yung ugali na 'ok na yan!' Mas mangarap dapat tayo ng mas malaki. Karamihan sa mga

farmers hindi bukas sa mga bagong ideya. Lagi nilang sinasabi 'maliit pa lang ako, *farmer* na ako.' Hindi sana ganoon yung dahilan," pabatid ni Mang Silvestre.

Taong 2001-2005 ay nag-aral siya upang maging pastor. Ngayon ay pinangungunahan niya ang *worship service* sa *Fellowship Baptist Church* sa Murcia tuwing Linggo. Kaya naman, hindi kataka-takang ang pagdarasal ang isa sa mga naging sandigan niya sa pagsasaka.

Mahalaga para kay Pastor Silvestre na makapagbigay ang gobyerno ng *input financing at close supervision*.

"Kasi para sa akin kahit ibigay ng gobyerno ang lahat ng pangangailangan ng mga magsasaka kapag walang *close supervision*, bale-wala rin."

Maigi ang palagiang pagpunta ng mga *agricultural technologists* upang masubaybayan ang mga magsasaka sa bukid, aniya.

Importante rin sa kanya na paigtingin pa ng gobyerno ang mga iba't-ibang paraan upang makaabot ang mga bagong kaalaman sa mga magsasaka

o *information dissemination* at matamnan ang mga malalawak at bakanteng lupain sa bansa.

Sa kabila nito, tiwala pa rin siya na kayang makipagsabayan ng mga Pilipinong magsasaka sa mga kapwa nila sa karatig bansa at hindi na natin kailangang mag-angat pa ng bigas.

TULOY LANG ANG LABAN

Sa kanyang edad ay minsan hirap nang magsulat si Mang Silvestre. Marahil pasmado na ang kaniyang mga kamay, ngunit sa larangan ng pagsasaka, mas malakas pa ang mga ito sa kalabaw.

Pagkatapos niya ng kursong *agriculture*, nagtrabaho si Mang Silvestre bilang isang *farm manager*. Ang una niyang pinamahalaan ay ang 18-ektaryang palayan at 36 ektarya para sa tubo. Mas madali umanong pamahalaan ang tubo dahil ang palay ay kailangan ng maiging *pag-monitor*.

Sa ngayon, si Pastor Silvestre ay nagsisilbing *farm manager* sa isang pribadong kompanya.●

KAYANG SUMABAY NG PiNOY

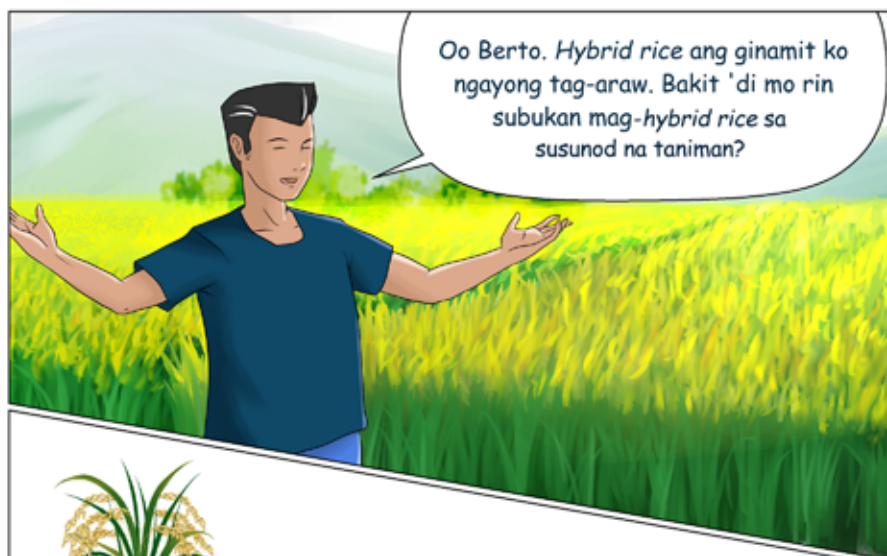
MARY GRACE M. NIDOY

Mag-Hybrid Rice Na!

Istorya at Guhit ni Andrei B. Lanuza
Sinuri ni Fredierick M. Saludez

Kanor! Ang ganda ng tubo ng palayan mo! Mukhang madaming aanihin mo ngayon. *Hybrid rice* ba iyan?

Oo Berto. *Hybrid rice* ang ginamit ko ngayong tag-araw. Bakit 'di mo rin subukan mag-*hybrid rice* sa susunod na taniman?

Ang mahal kasi ng binhi ng *hybrid rice*. Hindi ba't mas mahirap ito patubuin at alagaan hindi tulad ng mga inbred na gamit natin?

Inbred na palay

= 6,000 kg/ha X Php 15/kg (sariwa)
= Php 90,000 - Php 35,000 (gastos)
= **Php 55,000** kita (neto)

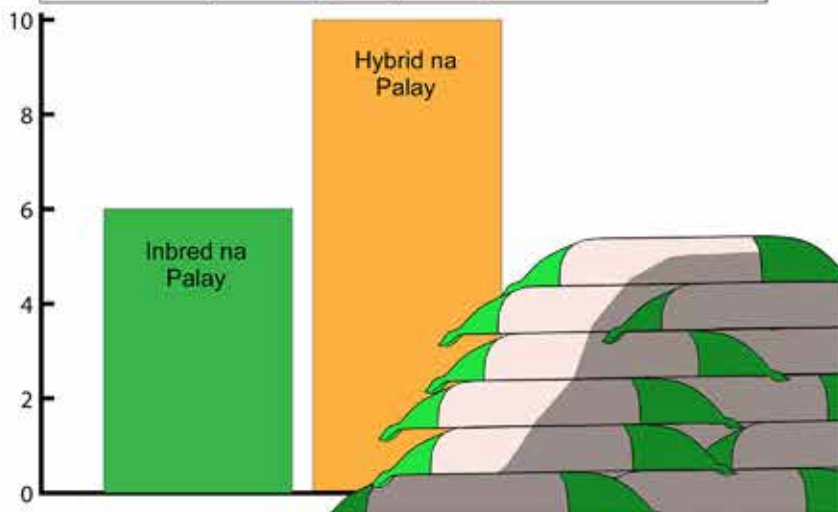

Hybrid na palay

= 8,000 kg/ha X Php 15/kg (sariwa)
= Php 120,000 - Php 45,000 (gastos)
= **Php 75,000** kita (neto)

Tingnan natin itong halimbawa na ito. Makikita na mas mataas nga ang gastos sa *hybrid rice*, ngunit babawi naman ito dahil sa mas mataas nitong ani. Dahil ang mga *hybrid* ay mas mabisa gumamit ng tubig, pataba, at sikat ng araw kaya mas mataas umani kung tag-araw. Tandaan natin na halimbawa lang ito, maaari na mas mataas pa ang maging ani ng *hybrid rice* depende sa panahon, *input* na ilalagay, at lokasyon.

Ang *hybrid rice* ay maaaring umani ng hanggang 10 tonelada kada ektarya kumpara sa inbred. Kailangan lang gumamit ng bagong binhi kung magtatanim uli ng *hybrid rice* dahil nawawala ang tinatawag na "hybrid vigor".

KINIG NINA!

PHILRICE ON AIR

SABADO, 10 AM
MAUNLAD NA AGRIKULTURA
SA NAYON, MAG-AGRI TAYO;
RW 95.1 FM BAND;
PAMPANGA

SIMULCAST ON DZTC
828 AM BAND
TARLAC

MARTES, 5 AM
BUKID AT BUHAY;
DWAY 1332 SONSHINE
RADIO AM BAND
NUEVA ECIJA

MARTES, 8:30 AM
RADYO NATIN MALITA;
DXSA 105.5 FM BAND
DAVAO OCCIDENTAL

 tunein

Makinig gamit ang cellphone na may
internet. Mag-download lang ng
tunein radio application

PhilRice Central Experiment Station, Maligaya, Science City of Muñoz, 3119 Nueva Ecija • Tel: (44) 456-0277 • Direct line/Telefax: (44) 456-0112
Email: prri.mail@philrice.gov.ph • PhilRice Text Center: 0920-911-1398 • Websites: www.philrice.gov.ph; www.pinoyrice.com
PhilRice Agusan, Basilisa, RTRomualdez, 8611 Agusan del Norte • Tel: (85) 343-0778 • Tel/Fax: 343-0768 • Email: agusan.station@philrice.gov.ph
PhilRice Batac, MMSU Campus, Batac City, 2906 Ilocos Norte • Tel/Fax: (77) 670-1882; 670-1867 • Email: batac.station@philrice.gov.ph
PhilRice Bicol, Batang, Ligao City, 4504 Albay • Cell: 0905-7352078, 0918-9467439 • Email: bicol.station@philrice.gov.ph
PhilRice Isabela, Malasin, San Mateo, 3318 Isabela • Tel: (78) 0917-594-9285 or 0908-895-7796 • Email: isabela.station@philrice.gov.ph
PhilRice Los Baños, UPLB Campus, Los Baños, 4030 Laguna • Tel: (49) 536-8620 • 501-1917 • Email: losbanos@philrice.gov.ph
PhilRice Midsayap, Bual Norte, Midsayap, 9410 North Cotabato • Tel: (64) 229-8178 • Tel/Fax: 229-7242 • Email: midsayap.station@philrice.gov.ph
PhilRice Mindoro Satellite Station, Brgy. Alacaak, Sta. Cruz, Occidental Mindoro
PhilRice Negros, Cansilayan, Murcia, 6129 Negros Occidental • Cell: 0928-520-4585 • Email: negros.station@philrice.gov.ph
PhilRice Samar Satellite Station, University of Eastern Philippines Campus, Catarman, Northern Samar
PhilRice Field Office, CMU Campus, Maramag, 8714 Bukidnon • Cell: 0917-615-8710
Liaison Office, 3rd Floor, ATI Bldg, Elliptical Road, Diliman, Quezon City • Tel/Fax: (02) 920-5129, Cell: 0920-9069052